

Kasvatustieteiden
tiedekunta

KTK

Jatkotutkinto- opas

2019–2021

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

KASVATUSTIETEIDEN TIEDEKUNTA

Lapin yliopisto Kasvatustieteiden tiedekunta
PL 122

96101 ROVANIEMI

Käyntiosoite Yliopistonkatu 8

puh. (016) 341 341 / vaihde

sähköpostiosoitteet: etunimi.sukunimi@ulapland.fi

YHTEYSTIETOJA

Tiedekunnan hallinto

Opintopäällikkö Autti, Anne, puh. 040 484 4102

Hallintosihteeri Juntunen, Helena, puh. 040 484 4111

Opintosihteeri Remes, Ritva, puh.040 484 4131

Opintosihteeri Tähtisaari, Leena, puh. 040 484 4142

Lapin korkeakoulukirjasto / yliopisto

[Kirjasto\(at\)ulapland.fi](mailto:Kirjasto(at)ulapland.fi)

Yliopistopaino

Sähköposti: [paino\(at\)ulapland.fi](mailto:paino(at)ulapland.fi)

Tuotantopäällikkö Töyräs, Jouni, puh. 040 484 4327

Jälkikäsitteijä Karjalainen, Pasi, puh. 040 484 329

Viestintäpalvelu

Viestintäsuunnittelija Kukko, Johan-Eerik, puh. 040 484 4416

Jatkotutkinto-opas on hyväksytty tiedekuntaneuvostossa 13.12.2018

Jatkotutkinto-oppaan säännöksiä noudatetaan kaikkien jatko-opiskelijoiden osalta 1.1.2019 alkaen. Poikkeuksena ne jatko-opiskelijat joiden väitöstilaisuudet ovat tammikuussa 2019.

Sisällys

1. TUTKIMUS JA JATKOKOULUTUS KASVATUSTIETEIDEN TIEDEKUNNASSA.....	3
2. KASVATUSTIETEELLISET JATKOTUTKINNOT JA HAKEMINEN JATKO-OPINTOIHIN	3
2.1. Valintaperusteet	4
2.2. Jatko-opiskelu oikeuden hakeminen	4
2.3. Ilmoittautuminen jatko-opiskelijaksi.....	6
2.4. Tietoa rahoitusmahdollisuuksista	6
3. JATKO-OPINTOJEN JA TUTKIMUSTYÖN OHJAUS.....	7
4. JATKO-OPINTOJEN TUTKINTORAKENTEET JA OPETUSSUUNNITELMAT.....	8
4.1. Tohtorin tutkinnon rakenne (240 op) (KT ja FT)	8
4.2. Tohtorin tutkinnon opetussuunnitelma	8
4.3. Kasvatustieteen lisensiaatintutkinto	11
5. KÄSIKIRJOITUKSESTA VÄITÖKSEEN.....	12
6. VÄITÖSKIRJAN ARVOSTELU	15
7. VÄITÖSKIRJAN JULKAISEMINEN	18
8. VÄITÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN	18
9. VÄITÖSTILAISUUDEN KULKU.....	19
10. VÄITÖSKARONKKA.....	21
11. TODISTUKSET	23
12. PROMOOTIO	23

1. TUTKIMUS JA JATKOKOULUTUS KASVATUSTIETEIDEN TIEDEKUNNASSA

Tiedekunnan tutkimustoiminnassa on kaksi vahvaa painoalaa. Ensimmäinen on Oppiminen ja opetus sosiaalisesti kestävä kehityksen edistäjänä. Painoalueen tutkimus kohdentuu opettajuuteen sekä opetus-, opiskelu- ja -oppimisprosesseihin, niiden suunnitteluun ja kehittämiseen. Tutkimuksen tavoitteena on osallisuuden, yhteisöllisyyden, moninaisuuden ja paikallisuuden edistäminen muuttuvissa toimintaympäristöissä, erityisesti arktisilla ja pohjoisilla alueilla.

Toinen painoala on Koulutus, työ ja yhdenvertaisuus arktisissa yhteisöissä. Tällä alueella tutkimus tarkastelee poikkitieteellisesti eri sukupolviin kuuluvien kansalaisten toimijuutta toisiaan leikkaavien erojen näkökulmasta. Tutkimusta ohjaavia periaatteita ovat osallisuus, yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja hyvinvointi.

Tiedekuntamme asiantuntijoiden tutkimusaloista ja julkaisuista löydät lisätietoja [Lacris- tietokannasta](#).

Lapin yliopiston tutkijakoulu järjestää tutkijantaito-opintoja kaikille jatko-opiskelijoille. Tiedekunnat myöntävät jatko-opinto-oikeuden sekä tutkinnot kaikkien tohtorintutkintojen osalta.

Lapin yliopisto on sisäisten tohtoriohjelmien lisäksi mukana myös erilaisissa kansallisissa tohtorikoulutukseen liittyvissä verkostoissa.

2. KASVATUSTIETEELLISET JATKOTUTKINNOT JA HAKEMINEN JATKO-OPINTOIHIN

Yliopistojen tutkinnoista annetussa asetuksessa (794/04), säädetään yliopistoissa suoritettavista tieteellisistä jatkotutkinnoista. Sen mukaan:

Tieteellisen jatkokoulutuksen tavoitteena on, että sen suorittanut on:

- 1) perehtynyt syvällisesti omaan tutkimusalaansa ja sen yhteiskunnalliseen merkitykseen;
- 2) hankkinut valmiudet soveltaa itsenäisesti ja kriittisesti tieteellisen tutkimuksen menetelmiä ja luoda uutta tieteellistä tietoa;
- 3) perehtynyt hyvin oman tutkimusalaansa kehitykseen, perusongelmiin ja tutkimusmenetelmiin;
- 4) saavuttanut sellaisen yleisen tieteenteorian ja tutkimusalaansa liittyvien muiden tieteenalojen tuntemuksen, joka mahdollistaa niiden kehityksen seuraamisen;
- 5) saavuttanut riittävän viestintä- ja kielitaidon ja muut valmiudet toimia työelämässä laajoissa ja vaativissa asiantuntija- ja kehitystehtävissä ja kansainvälisessä yhteistyössä.

Kasvatustieteiden tiedekunnassa voidaan suorittaa tieteellisinä jatkotutkintoina kasvatustieteen tohtorin tutkinto (KT), filosofian tohtorin tutkinto (FT) sekä kasvatustieteen lisensiaatin tutkinto (KL). Tiedekunta suosittelee, että jatko-opintoja harkitseva opiskelija hakeutuu suoraan suorittamaan tohtorin tutkintoa, vaikka lisensiaatin tutkinnon suorittaminen välivaiheena on yhä mahdollista.

Tiedekunnan jatkokoulutuksen kehittämisestä vastaa tiedekuntaneuvosto. Jatkokoulutuksessa noudatetaan yliopiston yhteisiä ohjeistuksia, jotka liittyvät väitöstyön ohjauskäytäntöihin, esitarkastusprosessiin ja tutkimuseettisiin periaatteisiin.

2.1. Valintaperusteet

Tieteellisen jatkokoulutukseen voi hakeutua henkilö, joka on suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon tai vastaavan ulkomaisen koulutuksen, joka asianomaisessa maassa antaa kelpoisuuden vastaaviin korkeakouluopintoihin. Lisäksi tulee olla suoritettuna joko syventävät opinnot haetun jatkotutkinnon pääaineessa tai muut niihin rinnastettavat opinnot. Tiedekunta voi edellyttää täydentäviä opintoja riittävien koulutusvalmiuksien saamiseksi.

Henkilön, joka hakee oikeutta harjoittaa jatko-opintoja ulkomaisen tutkinnon perusteella, on osoitettava, että hänellä on edellytykset jatko-opintojen suorittamiseen ja että hänellä on hyvä kielitaito suomen tai englannin kielessä. Kasvatustieteen tohtorin tutkintojen pääaineena voi olla kasvatustiede, aikuiskasvatustiede tai mediakasvatus.

Filosofian tohtorin tutkinnon suorittamisoikeuden tiedekunta voi myöntää henkilölle, joka on suorittanut muun kuin kasvatustieteellisen alan korkeakoulututkinnon tai muun ulkomaalaisen vastaavan tutkinnon, ja jos väitöskirja tulee olemaan monitieteinen. Hakijalla tulee kuitenkin olla perus- ja aineopinnot tai näihin rinnastettavat opinnot kasvatustieteellisestä oppiaineesta, joihin luetaan kasvatustiede, aikuiskasvatustiede, mediakasvatus, kasvatuspsykologia ja erityispedagogiikka.

Sukupuolentutkimuksessa filosofian tohtorin tutkintoa suorittamaan hakeutuvalla tulee olla vähintään aineopinnot nais- ja sukupuolentutkimuksessa, tai muulla tavoin osoitettu tieteenalan käsitteellinen ja teoreettinen hallinta.

2.2. Jatko-opiskelu-oikeuden hakeminen

Jatko-opiskelu-oikeuden hakuaika on pääsääntöisesti kaksi kertaa vuodessa keväällä ja syksyllä. Lisätietoja aikatauluista ja hakemisesta löytyy yliopiston www-sivuilta: <https://www.ulapland.fi/FI/Tutkimus/Tutkijakoulutus/Tohtoriopinnoista->

[kiinnostuneelle/Hae-opiskeluoikeutta](#)

Täytä jatko-opiskeluhakemus Opintopolku- järjestelmässä. Toimita myös liitteet hakuajan puitteissa: ohjeet liitteiden toimittamisesta löydät Opintopolku-järjestelmästä.

Opiskelija ottaa henkilökohtaisesti yhteyttä mahdolliseen ohjaajaan, ensisijaisesti aihepiirin tuntevaan kasvatustieteiden tiedekunnan professoriin tai tiedekunnan henkilökuntaan kuuluvaan dosenttiin. Tietoa professorikunnan tutkimusaiheista ja asiantuntijuudesta löytyy [Lacris-tietokannasta](#). Jos opiskelija ei tiedä kenen puoleen kääntyä, hän voi ottaa ensiksi yhteyttä dekaaniin tai opintopäällikköön.

Vastuuohjaaja/dekaani informoi jatko-opiskelijaa yliopiston tutkimustoiminnan strategisista painopisteistä, tutkijankoulutusjärjestelmästä ja kasvatustieteellisen alan valtakunnallisesta yhteistyöstä (FinEd).

Hakemukset käsittelee professorikokous, jonka jälkeen dekaani tekee päätöksen opinto-oikeuden myöntämisestä.

Tutkimussuunnitelma

Alustavan tutkimussuunnitelman tulee osoittaa opiskelijan perehtyneisyys tutkimaansa ilmiötä koskevaan tieteelliseen keskusteluun, kyky perustella aihealueen tieteellinen merkitys, sijoittaa tutkimuskohde yhteiskunnalliseen ja ajalliseen kehykseensä sekä asettaa mielekkäät tutkimuskysymykset. Suunnitelmaa arvioidaan sen toteutettavuuden ja ilmiön kiinnostavuuden kannalta, joten siinä kannattaa kuvata aineiston hankinta ja analyysi mahdollisimman selkeästi.

Tutkimuseettisiin kysymyksiin ja tulosten hyödynnettävyyteen tulee kiinnittää huomiota. Myös tutkimusyhteisö (ohjaajasuhteet, tutkimusryhmät) on syytä kuvata suunnitelmassa.

Alustava tutkimussuunnitelma on laajuudeltaan 8-10 ja se sisältää seuraavat asiat:

- tutkimuksen aihe ja aihevalinnan perustelut
- teoreettiset lähtökohdat, keskeiset käsitteet
- tutkimuksen alustavat tavoitteet ja kysymyksenasettelu
- tutkimusmenetelmät, aineisto(t) ja alustava analyysisuunnitelma
- tutkimusyhteisö, odotetut tutkimustulokset
- tutkimustyön aikataulu ja rahoitussuunnitelma

Opintosuunnitelmassa esitetään alustava suunnitelma tiedekunnassa, temaattisissa tohtoriohjelmassa, yliopiston tutkijakoulussa ja muissa vastaavissa tutkijakouluissa suoritettavista opinnoista, osallistumisesta koti- ja ulkomaisiin konferensseihin, vaihto-opiskelusta ulkomailla sekä tieteellisten artikkelien laatimisesta osana väitöskirjaa ja/tai opintojen osana.

Hakijoille ilmoitetaan valintapäätöksestä kirjeitse, kevään haussa viimeistään 31.5. ja syksyn haussa viimeistään 15.12. Päätös sisältää myös tiedon mahdollisesti edellytettävistä pääaineen täydentävistä opinnoista. Opiskelijavalintaan tyytymätön voi pyytää siihen kirjallisesti oikaisua tiedekunnan dekaanilta 14 päivän kuluessa valinnan tuloksen julkistamisesta.

2.3. Ilmoittautuminen jatko-opiskelijaksi

Saatuun oikeuden jatkotutkinnon suorittamiseen opiskelija ilmoittautuu kasvatustieteiden tiedekunnan jatko-opiskelijaksi yliopiston opiskelupalveluihin (käyntiosoite Yliopistonkatu 8). Jatko-opiskelijan on oltava yliopistossa läsnä olevaksi ilmoittautunut koko jatko-opintojen ajan. Ilmoittautuminen on uusittava lukuvuosittain opintosuoritusten rekisteröimiseksi. Ilmoittautuessaan jatko-opiskelijaksi opiskelija voi samalla liittyä Lapin yliopiston ylioppilaskuntaan. Liittyminen on vapaaehtoista ja maksullista. Lisätietoa saa osoitteista: www.lyy.fi ja www.yths.fi

Opiskelu-oikeus alkaa hakuhetkestä riippuen joko 1. tammikuuta tai 1. elokuuta. Erityisistä syistä voi saada opinto-oikeuden muunakin aikana. Syynä voi olla esimerkiksi merkittävä tutkimusrahoitus, joka edellyttää jatkotutkintoon vaadittavaa opinto-oikeutta.

Kaikki Lapin yliopiston opiskelijat saavat ilmoittautuessaan opiskelijaksi henkilökohtaisen käyttäjätunnuksen, jonka avulla he saavat käyttöönsä palvelutilin ja verkkotilin. Näin mahdollistuvat mm. kirjaston käyttöoikeudet. Tunnukset saa HelpDeskistä. Lisätietoa käyttäjätunnuksista saa osoitteesta: <http://www.ulapland.fi/FI/Yksikot/Tietohallinto-ja-IT-palvelut/Opiskelija>

Opiskelijan katsotaan luopuneen jatko-opinto-oikeudestaan, mikäli hän

- ei ole sopinut keskeytyksestä opintosuunnitelmaan tehdyllä muutoksella
- on jättänyt kahtena peräkkäisenä vuonna ilmoittautumatta jatko-opiskelijaksi tai
- ei ole osallistunut jatko-opintoihin ja sovittuihin ohjaustapaamisiin kahteen vuoteen.

2.4. Tietoa rahoitusmahdollisuuksista

Jatko-opintoihin voi hakea apurahoja esimerkiksi erilaisilta säätiöiltä. Aurora - tietokannasta voi etsiä tieteen, taiteen ja kulttuurin rahoitusmahdollisuuksia. Tietokanta sisältää rahoittajia Suomesta sekä ulkomaisia rahoittajia. Lisätietoa erilaisista rahoituslähteistä löytyy:

<http://www.ulapland.fi/Suomeksi/Tutkimus/Hanketoiminnan-palvelut/Rahoitusmahdollisuuksia>

Lapin yliopiston rehtorilta voi anoa apurahaa väitöskirjatyön viimeistelyyn. Lisätietoja rehtorin apurahan hakemisesta ja ehdoista löytyy yllä olevan linkin kautta.

Mikäli jatko-opiskelija on ollut työttömänä, kannattaa työttömyysturvaan liittyvät kysymykset selvittää työ- ja elinkeinotoimiston kanssa. Jatko-opiskelija voi saada myös aikuiskoulutustukea. Lisätietoja saa Kelan www-sivuilta: <http://www.kela.fi/> sekä <http://www.koulutusrahasto.fi>.

3. JATKO-OPINTOJEN JA TUTKIMUSTYÖN OHJAUS

Jatko-opiskelijan tutkimukselle nimetään valintapäätöksen yhteydessä vastuuhjaaja. Vastuuhjaaja on Lapin yliopiston professori tai henkilökuntaan kuuluva dosentti. Opiskelijan ja vastuuhjaajan kuulemisen jälkeen opiskelijalle nimetään toinen ohjaaja, joka on ensisijaisesti omasta yliopistosta. Väitöskirjatyön toisena ohjaajana voi toimia tohtori ja nimeäminen tulee tehdä vuoden kuluessa jatko- opintojen aloittamisesta. Tiedekuntaneuvoston virallistama päätös ohjaajista edellyttää sekä vastuuhjaajan että opiskelijan kirjallista suostumusta.

Jatko-opintojen ohjaukseen kuuluvat: 1) tutkimuksen kommentointi vuosittain jatkokoulutusseminaarissa siihen saakka, kunnes opinnäytteen käsikirjoitus on valmistumassa, 2) ohjaustapaamiset ja -keskustelut sekä kirjalliset viestinvaihdot ja 3) vastuu siitä, että jatko-opiskelija esittelee tutkimustaan tiedekunnan yhteisessä jatkokoulutusseminaarissa ennen tutkimuksen viemistä esitarkastukseen.

Tutkimusta esitellään myös kotimaisissa ja mahdollisuuksien mukaan kansainvälisissä seminaareissa ja konferensseissa. Esitelmistä, artikkeleista ja postereista saatu palaute on myös osa ohjausta. Lisäksi jatko-opiskelijat pyritään osallistamaan tiedekunnan ja yhteistyötahojen tutkimusprojekteihin tai tutkimusryhmiin sekä verkostoihin.

Ohjaussuhteessa sekä ohjaajan että jatko-opiskelijan tulee osoittaa kiinnostusta, paneutumista ja sitoutumista väitöskirjatyön suotuisaan etenemiseen. Opiskelijalta väitöskirjan edistäminen ja valmistuminen edellyttävät pitkäjänteistä, itsenäistä työskentelyä. Tutkimusta koskevat ratkaisut jäävät viime kädessä jatko-opiskelijalle. Opiskelijaa suositellaan pitämään tutkimuspäiväkirjaa kyetäkseen tarvittaessa selvittämään tutkimuksensa etenemisvaiheet. Tutkimustyön kuluessa kerätyt aineistot tulee säilyttää aineistotyyppin ja tutkimuseettisten ohjeiden mukaisesti (esim. lukitussa tilassa).

Ohjaajan ja ohjattavan toimintaa sitovat tutkimuseettiset säännöt. Niihin kuuluvat toinen toistensa asiantuntijuuden kunnioittaminen sekä ideoiden, keskeneräisten papereiden, tulkintaehdotusten ja kommenttien luottamuksellisuus, oman tekstin originaalisuuden suoja, tarkkuus viittaamiskäytännöissä sekä huomaavaisuus tekstiä ja tutkimusta edistäneitä kohtaan.

Opiskelijalla on oikeus vaihtaa ohjaajaa, mikäli tutkimuksen aihe muuttuu tai

painottuu toisin tai jos ohjaajan ja ohjattavan välille syntyy sovittamaton ristiriita. Ohjaajanvaihdos tapahtuu vapaamuotoisella tiedekuntaneuvostolle osoitetulla hakemuksella. Samoin ohjaaja voi lopettaa ohjaussuhteen perustellusta syystä. Ohjaajan tilalle sovitaan uusi ohjaaja ja ohjaussuhteen vahvistaa tiedekuntaneuvosto.

Tutkimusaiheen luonteen tai kohteen mukaan opiskelija voi pyytää eettistä ennakoarviointia Eettisen ennakoarvioinnin neuvostolta. Katso tarkempia ohjeita väitöstyön ohjaukseen käytännöistä, eettisistä ohjeista ja aineistojen hallinnasta:

<https://www.ulapland.fi/FI/Tutkimus/Tutkimuksen-laatu-ja-etiikka>

4. JATKO-OPINTOJEN TUTKINTORAKENTEET JA OPETUSSUUNNITELMAT

4.1. Tohtorin tutkinnon rakenne (240 op) (KT ja FT)

Jatko-opinnot 60 op ja väitöskirja 180 op

- I. Lapin yliopiston tutkijakoulun järjestämät opinnot:
Tieteenfilosofia ja yleiset tutkijan taidot (20 op)
- II. Temaattisen tohtoriohjelman opintoja (20 op) JA/TAI
Omaan tutkimusalaan perehtymistä tukevia opintoja (20 op)
- III. Jatkokoulutusseminaarit (20 op) ja väitöskirja (180 op)

4.2. Tohtorin tutkinnon opetussuunnitelma

Tohtorin tutkintoon suoritettavista opinnoista jatko-opiskelija laatii jo hakuvaiheessa (alustavan) henkilökohtaisen opintosuunnitelman. Tarkennetun jatko-opintojen opintosuunnitelman (JOPS) ja suoritukset hyväksyy jatko-opintojen vastuuhjaaja. JOPS tulee laatia kirjallisesti kolmena kappaleena, yksi kummallekin osapuolelle ja yksi tiedekunnan opintohallintoon.

- I. Lapin yliopiston tutkijakoulun järjestämät opinnot:
Tieteenfilosofia ja yleiset tutkijan taidot (20 op):
  - a) Tieteellisen ajattelun ja argumentaation taidot, jonka osa-alueita ovat tieteenfilosofia, epistemologia ja ontologia, tieteellinen päättely ja argumentaatioteoria sekä retoriikka kirjallisena ja suullisena esitystaitona
  - b) Tieteenfilosofiset suuntaukset ja metodologiset lähtökohdat, jonka osa-alueita ovat hermeneutiikka, pragmatismi, kriittinen teoria, sosiaalinen konstruktionismi, fenomenologia, kriittinen realismi sekä muut suuntaukset

- c) Tutkimusetiikka, jonka osa-alueita ovat hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkaukset, eettinen ennakoarviointi, eettiset periaatteet ihmistieteissä sekä tutkijan hyveet
- d) Tutkijantyön taidot, jonka osa-alueita ovat tieteellinen viestintä, projektin hallinta, akateeminen kirjoittaminen sekä tiedonhaku, viitteiden ja aineistojen hallinta
- e) Menetelmäosaaminen, jonka osa-alueita ovat aineiston hankinta ja analysointi, historiantutkimuksen näkökulmat ja menetelmät, tilastolliset menetelmät, visuaaliset menetelmät ja muut menetelmät

Tarjolla olevat opintojaksot löytyvät Oodista -> hae kurssit -> opinto-oppaittain -> tutkijakoulu-> tieteenfilosofia ja yleiset tutkijantaidot.

II. Temaattisen tohtoriohjelman opintoja (20 op) JA/TAI Omaan tutkimusalaan perehtymistä tukevia opintoja (20 op)

Tarjolla olevat opintojaksot löytyvät Oodista -> hae kurssit -> opinto-oppaittain -> tutkijakoulu->

KKAS1402 Omaan tutkimusalaan perehtymistä tukevat opinnot (20 op)

- valtakunnallisissa tai kansainvälisissä jatko-opinnoissa tai tohtoriohjelmissä suoritettut opintojaksot
- aineopintotasoiset sivuaineopinnot
- yliopiston tutkijakoulussa tai tiedekunnassa suoritettut opintojaksot
- esitelmä kotimaisessa tai ulkomaisessa jatko-koulutusseminaarissa (ei oman ohjaajan seminaari), 2–3 op
- toisen jatkotutkinto-opiskelijan väitöskirjakäsikirjoituksen opponointi tiedekunnan yhteisessä jatkokoulutusseminaarissa (2 op)
- esitelmä tai posterit kansallisessa (3 op) tai kansainvälisessä (5 op) konferenssissa
- artikkeli kotimaisessa tai ulkomaisessa julkaisussa, 4–6 op
- artikkeli kotimaisessa tai kansainvälisessä refereesijulkaisussa, 8–12 op, (artikkeli ei saa sisältyä artikkeliväitöskirjaan)
- kirjan toimittaminen, 4–8 op
- tieteelliset asiantuntijatehtävät (refereena toimiminen, kirja- arvostelut), 4–6 op
- jatko-opiskelijan yliopistoissa antama opetus, 4–8 op

III. KKAS1201 Jatkokoulutusseminaarit (20 op) ja väitöskirja (180 op)

Jatko-opiskelijan tulee osallistua aktiivisesti jatkokoulutusseminaareihin koko väitöskirjaprosessin ajan. Hän laatii väitöskirjan ja puolustaa sitä julkisessa väitöstilaisuudessa.

Tohtorin tutkinto, pääaineena sukupuolentutkimus (FT)

- Sukupuolentutkimuksen teorioihin, metodologiaan ja menetelmiin liittyviä opintoja (20 op)
  - Lapin yliopiston tutkijakoulun ja Hilma-yliopistoverkoston järjestämiä opintoja.
- Asiantuntijuuden kehittymistä sekä omaan tutkimusalaan perehtymistä tukevia opintoja (20 op)
  - opintoja voi suorittaa sivulla yhdeksän kuvattuina suorituksina
  - opinnot voivat olla myös pääaineen syventäviä lisäopintoja tai jatkotutkintoon soveltuvia syventäviä tai aineopintoja muissa oppiaineissa
- Jatkokoulutusseminaarit (20 op) ja väitöskirja (180 op)
  - aktiivinen osallistuminen ja papereiden esittäminen sukupuolentutkimuksen jatko-koulutusseminaarissa kahden lukuvuoden ajan

Väitöskirjaksi voidaan hyväksyä:

1. Monografia eli yhtenäinen käsikirjoitus
2. Artikkeliväitöskirja, joka koostuu vähintään kolmesta tieteellisestä artikkelista ja yhteenvedosta. Artikkeleiden tulee olla julkaistu vähintään julkaisufoorumitasolla yksi. Yksi artikkeli voi olla julkaistavaksi hyväksytty käsikirjoitus.

Monografia tai artikkeliväitöskirjaksi tarkoitettu kokonaisuus perustuvat tieteelliseen tutkimukseen ja muodostavat temaattisen ja tutkimuksellisen kokonaisuuden. Väitöskirjan tulee osoittaa kykyä käyttää tieteellisiä tutkimusmenetelmiä, ja siinä tulee olla uutta tietoa tuova tieteellinen kontribuutio.

Artikkeliväitöskirjan yhteenvedossa tulee osoittaa, millä tavalla osajulkaisuista muodostuu kokonaisuus ja mikä on tutkimuksen tieteellinen kontribuutio.

Yhteenvedo-osan ohjeellinen pituus on 50–70 sivua. Artikkeliväitöskirjaa arvioitaessa otetaan huomioon se, kuinka hyvin artikkelit ja yhteenvedo-osa muodostavat syvenevän tieteellisen kokonaisuuden, joka käsittelee tutkittavaa ilmiötä riittävän

laajasti, monipuolisesti ja johdonmukaisesti.

Artikkeleista vähintään kahden tulee olla julkaistu ja yhden julkaistavaksi hyväksytty referee-käytännön omaavassa tieteellisessä lehdessä tai kokoomateoksessa, joka sijoittuu vähintään julkaisufoorumitasolle yksi. Ainakin kahdessa väitöskirjaan sisältyvässä artikkelissa tekijän pitää olla joko ainoa kirjoittaja tai ensimmäinen kirjoittaja. Kaikkien artikkeleiden laatimisessa väittelijällä tulee olla selkeä itsenäinen osuus. Yhteisjulkaisuissa väittelijän itsenäisen osuuden määrittelemistä varten väittelijä laatii selvityksen osuudestaan kussakin yhteisjulkaisussa. Saman opiskelijan eri väitöstutkimukseen sisältyvää julkaisua ei kuitenkaan voi käyttää osana laadittavaa uutta väitöskirjaa. Artikkelit katsotaan vanhentuneiksi, jos niiden julkaisemisesta on kulunut yli 10 vuotta.

Väitöskirja kirjoitetaan suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi tai tiedekunnan suostumuksella muulla kielellä. Väitöskirjan tekijän tulee huolehtia siitä, että käsikirjoituksen kieliasu on moitteeton.

4.3. Kasvatustieteen lisensiaatintutkinto

Kasvatustieteen lisensiaatin tutkintoa (160 op) varten opiskelija suorittaa

- Tieteenfilosofia ja yleiset tutkijan taidot (20 op)
- Kasvatustieteellisen asiantuntijuuden kehittymistä sekä omaan tutkimusalaan perehtymistä tukevia opintoja (40 op)
- Jatkokoulutusseminaarit (20 op) ja lisensiaattityö (80 op).

Edellä mainitut opinnot on kuvattu kohdassa 4.2. Mikäli lisensiaatin tutkinnon suorittanut jatkaa opintojaan, edellytetään häneltä tohtorin tutkintoon aiempien opintojen lisäksi väitöskirjatyö (180 op).

Lisensiaatintutkimus on tavallisesti monografia. Lisensiaatintutkimuksena voidaan hyväksyä myös vähintään kahdesta julkaistusta tai julkaistavaksi hyväksytystä vertaisarvioidusta artikkelista ja yhteenvedosta koostuva työ. Kun ohjaaja on tarkastanut, että työ täyttää lisensiaatintutkimuksen vaatimukset, hän antaa opiskelijalla luvan tutkimuksen kansittamiseen. Kansitettu tutkielma toimitetaan tiedekunnan kansliaan opintopäällikölle tai opintosihteerille kolmena kappaleena.

Tiedekuntaneuvosto nimeää lisensiaatintutkimukselle ohjaajan ehdotuksesta kaksi tarkastajaa, joista toinen voi olla työn ohjaaja ja toinen oman tiedekunnan ulkopuolelta tuleva professori, dosentti tai tohtori. Tarkastajat antavat lisensiaatintutkimuksesta joko yhdessä tai erikseen lausunnon, jossa esitetään tutkimuksen hylkäämistä tai hyväksymistä. Tiedekuntaneuvosto päättää lisensiaatintutkimuksen hyväksymisestä.

Lisensiaatintutkimuksen arvosteluun tyytymätön opiskelija voi pyytää kirjallisesti oikaisua tiedekuntaneuvostolta. Oikaisupyynnö on tehtävä 14 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin opiskelijalla on ollut tilaisuus saada arvostelun tulokset ja arvosteluperusteiden soveltaminen tietoonsa.

Opintosuorituksen arvostelua koskevaan oikaisupäätökseen tyytymätön voi hakea siihen muutosta muutoksenhakulautakunnalta. Muutosta opiskelija voi hakea 14 päivän kuluessa siitä, kun on saanut tiedekuntaneuvoston oikaisupäätöksestä tiedon. Valitus toimitetaan yliopiston kirjaamoon. Muutoksenhakulautakunnan päätökseen ei enää saa hakea muutosta valittamalla. Muutoksenhakulautakunnasta määrätään Lapin yliopiston hallintojohtosäännössä.

5. KÄSIKIRJOITUKSESTA VÄITÖKSEEN

Tutkimuksen esittely opponointiseminaarissa

Valmista väitöskirjakäsikirjoitusta käsitellään tiedekunnan yhteisessä opponointiseminaarissa ennen kuin se jätetään tiedekuntaneuvostolle virallista tarkastusprosessia varten. Opponointiseminaarin aika ja opponentit sovitaan etukäteen professorikokouksessa. Opiskelija toimittaa tutkimuksensa sähköisesti opintopäällikölle kolme viikkoa ennen kun opiskelija esittelee tutkimustaan opponointiseminaarissa.

Pääsääntöisesti tiedekunnan edustaja toimii prosessin myöhäisemmässä vaiheessa kyseisen väitöskirjan arvosanalautakunnan jäsenenä. Seminaarissa väitöskirjakäsikirjoitusta kommentoivat vähintään yksi tiedekunnan opetus- ja tutkimushenkilökuntaan kuuluva ja yksi jatko-opiskelijoiden edustaja. Tehtäviin nimetään tiedekunnan professoreja, apulaisprofessoreja, dosentteja tai henkilöitä, joilla on tehtävän edellyttämä riittävä asiantuntemus ja tieteelliset ansiot.

Kaikki kasvatustieteiden tiedekunnassa laaditut väitöskirjojen käsikirjoitukset tarkistetaan Urkund – plagiointitunnistusjärjestelmällä. Järjestelmää käytetään tekstien alkuperäisyyden selvittämiseen.

Lisätietoja ja tarkempia ohjeita löytyy osoitteesta

[http://www.ulapland.fi/FI/Opiskelu/Opintojen- aikana/Urkund](http://www.ulapland.fi/FI/Opiskelu/Opintojen-aikana/Urkund)

Väitöskirjan käsikirjoituksen esitarkastus

Ohjaajat valvovat käsikirjoituksen viimeistelyä, ja luvan saatuaan opiskelija toimittaa käsikirjoituksen esitarkastajien määräämistä varten sähköisesti, kolme viikkoa ennen seuraavaa tiedekuntaneuvoston kokousta opintopäällikölle, joka toimittaa sen edelleen tiedekuntaneuvoston jäsenten tutustuttavaksi. Opintopäällikkö esittelee kasvatustieteiden tiedekunnan tiedekuntaneuvoston kokouksessa esitarkastuksiin ja väitöksiin liittyvät asiat.

Opiskelija toimittaa käsikirjoituksen kolmena tulostettuna kappaleena hallintosihteerille: esitarkastajille menevät kappaleet tulostetaan yhdelle puolelle paperia (ei saa pienentää) ja tiedekuntaan jäävä kappale voi olla pienennetty ja/tai molemmille puolin paperia tulostettu.

Väitöskirjan käsikirjoituksen voi halutessaan painattaa esim. Lapin yliopistopainossa.

Tulostuksesta/hinnasta/laskutuksesta voi kysellä tarkemmin yliopistopainosta: paino(at)ulapland.fi Esitarkastukseen jätettäessä väitöskirjan käsikirjoituksen tulee olla sisällöllisesti ja ulkoasultaan viimeistelty ja kieli tarkastettu. Urkund-järjestelmän tulos tulee olla liitettynä tiedekuntaneuvostolle jätettävään väitöskirjan käsikirjoitukseen.

Väitöskirjan ohjaajien esityksestä esitarkastajiksi sopivista asiantuntijoista keskustellaan professorikokouksessa, ja vastuuohjaaja pyytää esitarkastajien suostumusta tehtävään ennen tiedekuntaneuvoston päätöstä. Ennen esitarkastajien valintaa väitöskirjan tekijälle varataan tilaisuus lausua mielipiteensä esitarkastajiksi esitetyistä henkilöistä.

Tiedekuntaneuvosto arvioi, voidaanko käsikirjoitukselle määrätä esitarkastajat. Myönteisessä tapauksessa tiedekuntaneuvosto määrää kaksi yliopiston ulkopuolista professorin tai dosentin pätevyyden omaavaa asiantuntijaa tutkimuksen esitarkastajiksi. Heidän esteellisyydestään on voimassa, mitä hallintolain (434/2003) 28 §:ssä säädetään. Ulkomaalaista esitarkastajaa käytettäessä on pidettävä huolta Lapin yliopistossa käytössä olevien kriteereiden täyttymisestä. Esitarkastajien valinnoissa huomioidaan mahdollisuuksien mukaan sukupuolten välinen tasa-arvo. Tarkastajien yhteinen asiantuntemus kattaa arvioitavaksi jätetyn työn tieteenalan tai tieteenalat, aihealueen sekä metodiset ja teoreettiset ratkaisut.

Esitarkastus toimii ulkopuolisena, akateemisen yhteisön tekemänä tieteellisenä laadunvarmistajana, se varmistaa, että väitöskirjaksi tarkoitettu tutkimus täyttää tieteellisen tutkimuksen ja tieteellisen tekstin kriteerit. Esitarkastus ei ole ohjausprosessi, vaikka sen aikana työn tekijä yleensä saakin paljon arvokkaita kommentteja ja kehitysehdotuksia työhönsä.

Tiedekuntaneuvoston päätettyä väitöskirjatyölle esitarkastajat, kasvatustieteiden tiedekunnan hallintosihteeri lähettää käsikirjoituksen sekä esitarkastukseen liittyvät ohjeet ja asiapaperit esitarkastajille.

Esitarkastuslausunto

Esitarkastajien tulee antaa yhdessä tai erikseen kolmen kuukauden kuluessa tehtävän saamisesta perusteltu kirjallinen lausunto, jossa esitetään väittelyluvan myöntämistä tai epäämistä. Lausunnon on oltava yksiselitteisesti joko myönteinen tai kielteinen, se ei voi olla ehdollinen.

Esitarkastajien lausunnoista (n. 5–8 sivua) tulisi ilmetä muun muassa seuraavat väitöskirjaa koskevat seikat:

- arvio aiheen tieteellisestä merkittäväydestä ja ajankohtaisuudesta
- arvio tutkimuksen sijoittamisesta teoreettiseen, yhteiskunnalliseen ja historialliseen kontekstiin
- arvio tutkimustavoitteen fokuosoinnin selkeydestä ja kysymyksenasettelusta
- arvio tutkimuksen metodologisista ratkaisuista

- arvio aineiston analyysin tasosta ja luovuudesta
- arvio tutkimuksen tulosten luotettavuudesta ja merkittävydestä sekä tutkijan kyvystä esittää ilmiötä koskevia väitteitä
- arvio tekijän itsenäisestä osuudesta tutkimuksessa
- arvio tutkimuksen jäsentelystä, esitystavasta ja kielellisestä ilmaisusta
- arvio väitöskirjan merkittävydestä tutkimusalalla.

Lausunto päätetään yhteenvedoon koko tutkimustyön laadusta ja merkityksestä kyseessä olevalla tutkimusalalla. Yhteenvedon lopuksi esitarkastaja toteaa, puoltaako hän väittelyluvan myöntämistä.

Esitarkastuslausuntojen pohjalta tiedekuntaneuvosto tekee lopullisen päätöksen väittelyluvasta. Jos esitarkastuslausunnot ovat ristiriitaiset tai ylimalkaiset tiedekuntaneuvosto voi

- pyytää esitarkastajia tarkentamaan lausuntoaan tai
- hankkia lisäinformaatiota päätöksensä tueksi tai
- hankkia kolmannen lausunnon.

Väittelijälle varataan tilaisuus antaa vastineensa esitarkastajien lausunnoista ennen kuin tiedekuntaneuvosto päättää väittelyluvasta.

Ohjaajan vastuulla on huolehtia siitä, että jatko-opiskelija viimeistelee väitöskirjansa esitarkastajien palautteen huomioiden. Jos väitöslupa evätään tai esitarkastus venyy kohtuuttoman pitkäksi, esitarkastusprosessi raukeaa ja väitöskirja palautuu ohjausprosessiin. Väitöskirjan tekijä vastaa viime kädessä tutkimuksestaan ja väitöskirjan saamasta muodosta sekä sen julkaisemiseen liittyvistä järjestelyistä.

Väittelylupa ja vastaväittäjät

Tiedekuntaneuvosto myöntää väittelyluvan esitarkastajien puoltavien lausuntojen perusteella. Väittelyluvan myöntäessään tiedekuntaneuvosto päättää vastaväittäjästä tai vastaväittäjistä sekä kustoksesta. Kustokseksi eli valvojaksi määrätään yleensä työtä ohjannut professori tai dosentti. Kustoksen vastuulla on erityisesti väitöstilaisuuteen liittyvien käytännön asioiden valvonta.

Vastaväittäjäksi valitaan joko toinen esitarkastajista tai kolmas professorin tai dosentin pätevyyden omaava henkilö. Väitöstilaisuuteen voidaan määrätä myös kaksi vastaväittäjää.

Myöntäessään väittelyluvan tiedekuntaneuvosto päättää myös väitöspäivän ja kellonajan sekä väitöspaikan sovittuaan ajankohdan väittelijän, vastaväittäjän ja kustoksen kanssa. Samassa kokouksessa päätetään väitöskirjan arvosanalautakunnan kokoonpano. Väitöskirjan tekijälle varataan mahdollisuus antaa lausuntonsa vastaväittäjien valinnasta. Vastaväittäjät tarkastavat väitöskirjan julkisessa väitöstilaisuudessa akateemisen perinteen mukaisesti.

Väitöspaikka on ensisijaisesti aina Lapin yliopiston tiloissa, eikä väitöstilaisuutta voi pitää muualla kuin hyvin perustellusta syystä. Väitöspäivää sovittaessa on otettava huomioon myös yliopiston normaalit aukioloajat ja palvelujen saatavuus.

Väitöstilaisuuden jälkeisen kahvitarjoilun kustannukset kuuluvat väittelijälle. Kahvitilaisuudesta tulee olla yhteydessä ennakkoon hallintosihteeriiin.

Esitarkastuksesta aiheutuvat kustannukset, vastaväittäjän palkkion sekä vastaväittäjän matka- ja majoituskulut maksaa tiedekunta.

Lapin yliopiston www-sivuilla on väitökseen liittyvää ohjeistusta osoitteessa: <http://www.ulapland.fi/FI/Yksikot/Lapland-University-Press/Vaittelijalle>

6. VÄITÖSKIRJAN ARVOSTELU

Myöntäessään väittelyluvan tiedekuntaneuvosto asettaa arvosanalautakunnan, jonka tehtävänä on tehdä esitys tiedekuntaneuvostolle väitöskirjan hyväksymisestä ja arvosanasta. Arvosanalautakuntaan nimetään vastaväittäjä/vastaväittäjät, kustos ja tiedekunnan opetus- ja tutkimushenkilökunnan edustaja, joka on pääsääntöisesti aiemmin opponointiseminaarissa väitöskirjakäsikirjoitusta opponoinut henkilö. Kustos on yleensä väitöskirjan ohjaaja ja hän kuuluu lautakuntaan vain puhevaltaisena jäsenenä eikä osallistu arvosanaehdotuksen tekemiseen.

Kolmen viikon kuluessa väitöstilaisuudesta arvosanalautakunta antaa perustellun kirjallisen lausuntonsa tiedekuntaneuvostolle. Lausunnossaan he esittävät väitöskirjan hyväksymistä ja arvosanaa. Lausunnosta on käytävä selkeästi ilmi, ehdottaako arvosanalautakunta väitöskirjan hylkäämistä vai hyväksymistä sekä jälkimmäisessä tapauksessa ehdotus arvosanasta. Tiedekuntaneuvosto päättää lausunnon perusteella väitöskirjan hyväksymisestä sekä arvosanasta.

Kasvatustieteiden tiedekunnassa väitöskirjat arvioidaan asteikolla hylätty, hyväksytty, hyvä ja kiittäen hyväksytty.

Väitöskirjan arvioinnissa ja arvosanasta päätettäessä kiinnitetään huomioita seuraaviin keskeisiin arviointikriteereihin:

Aiheen valinta, tutkimusongelma ja tutkimustehtävän rajaus

- väitöstutkimuksen tieteellinen merkitys
- tutkimus tuottaa uutta tietoa tai avaa uuden tutkimuslinjan
- tutkimustehtävä on määritelty ja rajattu tarkoituksenmukaisesti

Työn teoreettinen käsittely; teoriatausta, tieteenteoreettinen paikantaminen ja tutkittavan ilmiön käsitteellistäminen sekä lähteiden käyttö

- tutkimuksen käytettyjen käsitteiden määrittely ja arviointi
- riittävän laaja aikaisemman tutkimustiedon hyödyntäminen
- tutkimuksen tekijä osoittaa tuntevansa aikaisemman teoreettisen ja metodologisen keskustelun

Tutkimusaineisto ja tutkimusmenetelmät

- tutkimuksessa käytetty aineisto on riittävän laaja ja tutkimuksen aiheen kannalta relevantti
- tutkimuksessa käytetyt menetelmät esitellään ja perustellaan

Tulosten esittely ja johtopäätökset

- tutkimustulosten analysointi ja esittely suhteessa tutkimustehtävään
- tutkimustulosten luotettavuuden arviointi ja merkitys tieteenalan/ -alojen kannalta
- johtopäätökset, yhteiskunnallinen ja kansainvälinen merkittävyys, jatkotutkimusavaukset

Työn kokonaisuus ja esitystapa

- tutkimuksen rakenne ja argumentaation johdonmukaisuus
- tutkimuksen kieliasu ja lähteiden merkintä
- tutkimus osoittaa kriittistä ajattelua suhteessa aiempaan tutkimukseen, tutkimusmenetelmiin- ja käsitteisiin
- tutkimuseettinen pohdinta
- työn puolustaminen väitöstilaisuudessa

Artikkeliväitöskirjaa arvioitaessa otetaan huomioon se, kuinka hyvin artikkelit ja yhteenveto-osa muodostavat syvenevän tieteellisen kokonaisuuden, joka käsittelee tutkittavaa ilmiötä riittävän laajasti, monipuolisesti ja johdonmukaisesti.

Kiittäen hyväksytty väitöskirja on kaikkien arviointikriteerien valossa erityisen ansiokas ja kunnianhimoinen. Vastaväittäjä tuo lausunnossaan selkeästi esille väitöskirjan merkittävyyden tutkimusalan piirissä ja arvionsa siitä, että väitöskirja kuuluu alansa parhaimmiston.

Kiittäen hyväksytty väitöskirja

Tutkimus on kaikkien keskeisten arviointikriteerien valossa ansiokas tutkimusaiheen merkittävyyden, tutkimuskysymysten asettelun ja tutkimusasetelman innovatiivisuuden osalta. Tutkimus osoittaa syvällistä perehtyneisyyttä teoriaperinteeseen ja metodologiseen keskusteluun. Aineiston keruu ja analyysi on toteutettu luovasti ja perustellusti sekä kuvattu tarkasti. Tutkimus on kautta linjan kriittistä ja eettisesti korkeatasoista. Tutkimus tarjoaa uuden kontribuution ajankohtaiseen aihealueeseen koskevaan tieteelliseen keskusteluun. Mahdolliset osatutkimukset ja artikkelit muodostavat koherentin kokonaisuuden ja kytkeytyvät hyvin toisiinsa. Tutkimuksen raportointi on kieliasultaan erinomainen.

Hyvä väitöskirja

Tutkimus on keskeisten arviointikriteerien valossa hyvätasoinen, joltain osin mahdollisesti jopa erityisen korkeatasoinen. Työssä voi olla joiltakin osin puutteita, joita kuitenkin kompensoivat työssä olevat ansiot. Tutkimus osoittaa, että tekijä hallitsee hyvin tutkimustehtävän edellyttämät keskeiset teoriat ja käsitteet ja käyttää

niitä työssään asianmukaisesti. Metodologiset valinnat ovat perusteltuja ja tutkimusmenetelmien soveltaminen onnistunutta. Aineiston analyysi, tulosten tulkinta ja johtopäätökset ovat teoreettisesti perusteltuja. Tekijä pohtii tutkimuksensa eettisiä kysymyksiä kriittisesti. Tutkimus on raportoitu johdonmukaisesti ja se on kieliasultaan hyvätasoinen.

Hyväksytty väitöskirja

Tutkimuksessa on keskeisten arviointikriteerien valossa selviä puutteita, joita työssä olevat ansiot kompensoivat. Tutkimuksen lähtökohtia, tutkimustehtäviä ja -kysymyksiä on suhteutettu aikaisempaan tietoon. Tutkija osoittaa perehtyneensä oman tieteenalansa keskeisiin teorioihin ja käsitteisiin, mutta niiden hallinta ja soveltaminen voi olla suppeahkoa. Tutkimusmenetelmien käyttö on tarkoituksenmukaista ja riittävästi perusteltua. Analyysi ja tutkimustulosten esittely on pääosin loogista. Tutkija on kiinnittänyt huomiota tutkimuksensa eettisiin kysymyksiin. Tutkimus on raportoitu pääosin johdonmukaisesti, mutta sen rakenteessa ja kieliasussa voi olla puutteita.

Hylätty väitöskirja

Tutkimus ei täytä tieteellisen tutkimuksen vähimmäisvaatimuksia. Tutkimusaihe on pinnallisesti ymmärretty ja sen käsittelytapa liittyy vain löyhästi tieteenalaan. Tutkimuksen teoreettinen viitekehys on joko liian suppea tai laaja ja se on koostettu referoimalla aiempaa tutkimusta. Tutkimuksen kytkeytyminen aiempaan tutkimukseen ja taustateorioihin jää epämääräiseksi. Tutkimusmenetelmien valinta on perustelematonta ja käyttö epäjohdonmukaista. Analyysi ei ole täysin luotettavaa. Tulokset on esitetty luettelomaisesti tai kaavamaisesti ja niiden yhteys teoriataustaan jää epäselväksi. Tutkimustulosten pohdinta ei yllä yleisen tason tarkasteluun. Työn tutkimuseettinen pohdinta puuttuu kokonaan tai on vähäistä. Tutkimuksen raportointi on epälooginen ja kieliasultaan heikko.

Kustos kirjoittaa lausunnon väittelijän puolustautumisesta väitöstilaisuudessa. Ennen väitöskirjan arvostelua tekijälle varataan tilaisuus vastineen antamiseen arvosanalautakunnan lausunnosta. Tiedekuntaneuvosto päättää väitöskirjan hyväksymisestä sekä arvosanasta. Mikäli tiedekuntaneuvosto päätyy arvosanalautakunnan esityksestä poikkeavaan arvosanaan, laaditaan päätöksen perustelut kirjallisena tiedekuntaneuvoston pöytäkirjan liitteeksi.

Väitöskirjan arvosteluun tyytymätön opiskelija voi pyytää kirjallisesti oikaisua tiedekuntaneuvostolta. Oikaisupyyntö on tehtävä 14 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin opiskelijalla on ollut tilaisuus saada arvostelun tulokset ja arvosteluperusteiden soveltaminen tietoonsa.

Opintosuorituksen arvostelua koskevaan oikaisupäätökseen tyytymätön voi hakea siihen muutosta muutoksenhakulautakunnalta. Muutosta opiskelija voi hakea 14 päivän kuluessa siitä, kun on saanut tiedekuntaneuvoston oikaisupäätöksestä tiedon. Valitus toimitetaan yliopiston kirjaamoon. Muutoksenhakulautakunnan päätökseen

ei enää saa hakea muutosta valittamalla. Muutoksenhakulautakunnasta määrätään Lapin yliopiston hallintojohtosäännössä.

7. VÄITÖSKIRJAN JULKAISEMINEN

Lapin yliopiston väitöskirjat julkaistaan 1.1.2019 alkaen pääsääntöisesti sähköisinä verkkojulkaisuina. Väittelijä voi myös julkaista väitöskirjan painettuna kirjana omalla kustannuksellaan. Verkkojulkaisemista varten Lapin yliopistolla on käytössään Lauda-julkaisuarkisto. Lisätietoja Lapin korkeakoulukonsernin kirjastosta <https://lib.luc.fi/c.php?g=668338>

Väittelijän on huolehdittava siitä, että väitöskirja on valmis ja julkisesti saatavilla viimeistään kymmenen päivää ennen väitöstilaisuutta. Väittelijän tulee huolehtia myös siitä, että hänellä on hankittuna kaikki oikeudet väitöksessä julkaistavaan materiaaliin, esimerkiksi valokuviin. Väitöskirjakäsikirjoituksen kielentarkastukseen liittyvistä kustannuksista vastaa väittelijä.

8. VÄITÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Nämä ohjeet koskevat Lapin yliopiston väitöstutkimusten mediatiedottamista. Yliopiston viestintäyksikkö vastaa väitöksestä tiedottamisesta.

Väittelijän tulee toimittaa vähintään kahta viikkoa ennen väitöstilaisuutta noin yhden liuskan pituinen tiedoteluonnos väitöskirjastaan yliopiston viestintään. Viestintä työstää luonnoksesta väitöstiedotteen ja sopii tiedottamisen aikataulusta väittelijän kanssa.

Tiedotteessa tärkein asia eli uutinen tuodaan esille ensimmäisenä ja taustat, tutkimusmenetelmät, tutkimuskohteet yms. tiedotteen lopussa. Tiedoteluonnosta tehtäessä tulee ottaa huomioon, ettei kaikkia tutkimustuloksia välttämättä voida uutisoida. Riittää, kun tutkimuksesta poimitaan esille tärkein tai pari tärkeintä tulosta.

Tutkimustulosten lisäksi väitöstiedote painottaa tutkimuksen, käytännön sovellusten ja suuren yleisön kannalta tärkeitä, mielenkiintoisia ja uutisarvoisia asioita. Tiedoteluonnos kirjoitetaan aivan kuin kerrottaisiin tutkimuksesta ja sen tuloksista alaan perehtymättömälle henkilölle.

Tiedoteluonnokseen tulee liittää myös lyhyt selonteko väittelijän elämäkertatiedoista:

- nimi, syntymäaika ja -paikka
- ylioppilastutkinnon valmistumisvuosi ja lukio
- yliopistotutkinnot, suoritusvuodet ja yliopistot
- merkittävimmät työtehtävät
- nykyinen toimi ja sen alkamisajankohta

- yhteystiedot (puhelinnumero ja sähköpostiosoite)

Väittelijän tulee lähettää tiedoteluonnos ja digitaalinen valokuva itsestään sähköpostitse yliopiston viestintään: tiedotus(at)ulapland.fi. Valokuva voidaan tarvittaessa ottaa myös viestintäyksikössä.

Englanninkielisistä väitöstutkimuksista tehdään tiedote sekä suomeksi että englanniksi. Englanninkielinen tiedote julkaistaan Lapin yliopiston verkkosivuilla. Lisäksi saamentutkimukseen liittyvien tutkimusten kohdalla tiedote voidaan kääntää saameksi. Tällöin on hyvä ottaa huomioon, että tiedoteluonnos voidaan tarvita aiemmin kuin kahta viikkoa ennen väitöstilaisuutta.

Tiedotteen jakelu

Yliopiston viestintäyksikkö vastaa tiedotteen jakelusta tiedotusvälineille. Perusjakelu kattaa Pohjois-Suomen tiedotusvälineet sekä tärkeimmät valtakunnalliset mediat. Tutkimusaiheen mukaan tiedote lähetetään myös alan aikakauslehdille ja muille aiheesta kiinnostuneille. Tiedottamisen laajuus sovitaan yhteistyössä väittelijän kanssa. Toimitukset päätävät itsenäisesti uutisen julkaisemisesta.

Viestintäyksikkö vastaa väitösuutisoinnista myös Lapin yliopiston internetsivulla. Lisäksi väitöksistä julkaistaan tiedot Lapin yliopiston Kide-lehdessä. Lehden painos on 4 500 kpl, josta yliopiston ulkopuolinen jakelu on noin 3 000 (vuosi 2015).

Tiedotteen jakelusta kansainvälisille tiedotusvälineille on aina sovittava erikseen, ja väittelijän tulee toimittaa tällöin viestintäyksikköön lista kansainvälisistä mediakontakteista. Oman tieteenalansa tieteellisiin julkaisusarjoihin ja tutkimuksen yhteistyökumppaneille tiedottamisesta vastaa väittelijä aina itse.

Viestintä auttaa ja neuvoo väittelijää mielellään toimittajien haastatteluihin ja yleensäkin tiedotusvälineiden kanssa asioimiseen liittyvissä kysymyksissä. Väittelijän on syytä varautua toimittajien mahdollisiin yhteydenottoihin jo ennen väitöstilaisuutta ja myös sen jälkeen.

9. VÄITÖSTILAISUUDEN KULKU

Väitöstilaisuus alkaa 15 minuuttia väitöstilaisuuden alkamisajaksi ilmoitetun tasatunnin jälkeen.

Pukeutuminen

Väittelijä, kustos ja vastaväittäjä(t) käyttävät frakkia ja mustia liivejä, naiset mustaa pitkähihaista housupukua tai jakkupukua, jossa on polvipituinen tai pitkä hame. Miespuoliset väittelijä, kustos ja vastaväittäjä voivat myös sopia käyttävänsä tummaa pukua. Kunnia- tai ansiomerkkejä ei käytetä. Naiset voivat käyttää koruja, jotka eivät ole liian hallitsevia.

Sisääntulo ja väitöksen avaus

Väitöstilaisuuteen saapuvat asianosaiset siten, että ensin astuu saliin väittelijä, sitten kustos ja viimeisenä vastaväittäjä(t). Yleisö kunnioittaa seisomaan nousten väittelijän, kustoksen ja vastaväittäjän sisääntuloa. Kustos ja vastaväittäjä kantavat tohtorihattua kädessään. Asetuttuaan salin eteen varattujen pöytien ääreen vastaväittäjä ja kustos laskevat hatut pöydilleen lyyra saliin päin. Väittelijän pöydällä on tiedekunnan hankkima kukka-asetelma.

Kun kaikki ovat asettuneet paikoilleen, kustos avaa väitöstilaisuuden lausuen: "Kasvatustieteiden tiedekunnan määräämänä kustoksena julistan väitöstilaisuuden alkaneeksi." tai "Tänään meillä on julkisesti tarkastettavana ...(väittelijän nimi ja oppiarvo) väitöskirja (väitöskirjan nimi). Vastaväittäjänä toimii professori/dosentti (nimi)... yliopistosta. Tiedekunnan määräämänä valvojana julistan väitöstilaisuuden alkaneeksi."

Tämän jälkeen valvoja, vastaväittäjä(t) ja yleisö istuutuvat. Väittelijä pitää seisaaltaan alkajaisesityksen eli lectio praecursoriansa. Esitys aloitetaan lausumalla: "Arvoisa kustos, arvoisa vastaväittäjä, hyvät kuulijat".

Lectio praecursoria

Lektio on alkajaisesitys, jonka väittelijä valmistelee etukäteen erityisesti yleisöä silmälläpitäen. Lektio saa kestää enintään 20 minuuttia. Sen sisällöstä ei ole virallista ohjetta, mutta siinä on hyvä selvittää tutkimustyön taustaa ja tutkimuksen toteuttamista sekä tarkastella tutkimuksen keskeisiä tuloksia ja pohtia niiden merkitystä tieteellisen keskustelun tai käytännön toiminnan kannalta. Lektion ei tulisi olla väitöskirjatutkimuksen tiivistelmä, vaan väitöskirjan sisältöön johdattelua ja joihinkin väittelijän mielestä keskeisiin tai puhutteleviin näkökulmiin painottuva.

Lektion päätyttyä väittelijä lausuu katse vastaväittäjään päin: "Pyydän Teitä arvoisa professori Lapin yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan määräämänä vastaväittäjänä esittämään ne muistutukset ja huomautukset, joihin katsotte väitöskirjani antavan aihetta".

Vastaväittäjä esittää seisaaltaan lyhyen lausunnon, jossa hän koskettelee väitöskirjan aihepiirin asemaa ja merkitystä tieteellisen tutkimuksen piirissä ja muita yleisluonteisia kysymyksiä. Väittelijä kuuntelee vastaväittäjän alkulausunnon seisaaltaan katse suunnattuna vastaväittäjään. Vastaväittäjän lopetettua alkulausuntonsa vastaväittäjä ja väittelijä istuutuvat.

Väitöskirjan tarkastus

Tämän jälkeen vastaväittäjä ryhtyy väitöskirjan tarkastukseen. Tarkastuksen aluksi kohdistetaan huomio yleisiin kysymyksiin, kuten tutkimusaiheeseen sekä tutkimuksen rakenteeseen tai jäsentelyyn. Niiden jälkeen seuraa yksityiskohtainen tarkastus. Vastaväittäjä saa käyttää tarkastukseensa enintään neljä tuntia. Jos tarkastus kestää ilmeisesti enemmän kuin kaksi tuntia lektio mukaan luettuna,

pidetään tauko, joka kestää vähintään 15 minuuttia ja enintään 30 minuuttia, ja jonka alkamis- ja päättymisajankohdan kustos ilmoittaa.

Päätettyään tarkastuksen vastaväittäjä esittää seisomaan nousten loppulausunnon, jonka väittelijä kuuntelee seisaaltaan katse vastaväittäjään päin suunnattuna. Loppulausunnossa vastaväittäjä tekee yhteenvedon tarkastuksessa ilmenneistä seikoista, tarkastelee väitöskirjan tieteellistä merkitystä ja arvoa, arvioi väittelijän kykyä puolustaa väitöskirjaansa ja ilmaisee lausuntonsa päätteeksi esityksensä väitöskirjan hyväksyttävyydestä tohtorintutkintoon oikeuttavana opinnäytteenä.

Lopputoteamus voi olla esimerkiksi: ”... esitän NN:n väitöskirjaksi tarkoittaman tutkimuksen XX hyväksymistä tohtorintutkintoon oikeuttavaksi opinnäytteeksi/... esitän, että Lapin yliopiston kasvatustieteiden tiedekunta hyväksyy tänään tarkastetun NN:n väitöskirjan.”

Väittelijä esittää tämän jälkeen seisaaltaan vapaasti muotoilemansa kiitossanat vastaväittäjälle. Väittelijä kääntyy yleisön puoleen ja lausuu: ”Tämän jälkeen kehotan niitä läsnäolijoita, joilla on jotain muistuttamista tai huomauttamista väitöskirjaani vastaan, pyytämään puheenvuoron arvoisalta kustokselta”. Mikäli puheenvuoroja esitetään, kustos jakaa puheenvuorot ja valvoo, että väittelijä saa vastata kuhunkin huomautukseen ja että käytetyissä puheenvuoroissa pysytään asiassa.

Väitöstilaisuuden loppuksi

Virallinen väitöstarkastus päättyy, kun kustos toteaa seisomaan nousten: ”Väitöstilaisuus on päätynyt.” Vastaväittäjä, kustos ja väittelijä poistuvat salista tässä järjestyksessä vastaväittäjän ja kustoksen kantaessa tohtorinhattua kädessään ja yleisön noustessa seisomaan.

Virallisen väitöstilaisuuden päätyttyä väittelijä voi halutessaan tarjota kahvit. Väittelijä voi ottaa vastaan onnitteluja heti väitöstilaisuuden jälkeen, mutta julkiset onnittelu- ja kiitospuheet siirretään pidettäväksi karonkassa.

Väitössalin varustus

Väittelyä koskeviin käytännön järjestelykysymyksiin yliopistolla, tilojen varusteluihin, tarvittaviin av-välineistöön yms. vastaa hallintosihteeri. Salin varustusta koskevat toiveet on syytä esittää vähintään viikkoa ennen väitöstilaisuutta.

10. VÄITÖSKARONKKA

Väitöskaronkka on vanha akateeminen perinne. Karonkka on väitösprosessin päättäjäisjuhla, jonka väittelijä järjestää vastaväittäjän kunniaksi. Karonkassa väittelijällä on mahdollisuus kiittää ohjaajiaan ja tukijoitaan saamastaan avusta väitöskirjatyön eri vaiheissa. Usein karonkkaan kutsutaan akateemisen yhteisön lisäksi sukua ja ystäviä. Väittelijä voi pitää karonkan isolle tai pienelle kutsuvierasjoukolle oman harkintansa mukaan.

Alun perin karonkkaan kutsuttiin vasta sen jälkeen, kun vastaväittäjä oli väitöstilaisuuden päätteeksi ilmoittanut tulevansa esittämään tiedekunnalle

väitöskirjatyön hyväksymistä. Koska nykyään karonkan järjestelyyn kuuluu enemmän aikaa, on väittelijän tapana kysyä vastaväittäjältä sopivan tilaisuuden tullen, voisiko karonkan järjestelyt jo aloittaa. Karonkkaan onkin nykyään tapana lähettää etukäteen kutsu, ja kutsutut voivat väitöstilaisuudessa todeta itse, onko kutsu edelleen voimassa. Käytännössä tiedekunnan antama väittelylupa varmistaa väitöskirjan laadun, joten väittelijä voi ryhtyä väittelyluvan saatuaan valmistelemaan karonkkaa.

Kutsut

Kutsun jokainen väittelijä muotoilee haluamallaan tavalla. Kutsussa voidaan mainita kaikki virallista väitöstilaisuutta koskevat tiedot (esimerkiksi väitöskirjani xx tarkastetaan Lapin yliopiston x-salissa x-aika. Vastaväittäjänä on professori/dosentti N X:n yliopistosta ja kustoksena professori Y Lapin yliopistosta). Kutsu mahdolliseen kahvitilaisuuteen ja karonkkaan voidaan ilmaista esimerkiksi seuraavasti: ”Tervetuloa väitöstilaisuuteeni ja sen jälkeen juhlahahville (paikka) sekä vastaväittäjäni niin salliessa hänen kunniakseni järjestettävään karonkkaan (aika ja paikka)/... ”Mikäli vastaväittäjäni sallii, järjestän tohtorikaronkan (aika ja paikka). Tervetuloa...”.

Kutsussa on hyvä kertoa tilaisuuden pukeutumiskoodi, varsinkin jos väittelijä ei halua vanhan tavan mukaista frakki- ja iltapukutilaisuutta tai halua antaa pukeutumisvaihtoehtoja. Tavallisin maininta on ”juhla- tai tumma puku”. Tällöin pukeutuminen edellyttää arkipukua juhlavampaa pukeutumista. Miehet voivat pukeutua frakkiin ja valkoisiin liiveihin (väitöstilaisuudessa mustat liivit) tai tummaan pukuun. Naisilla on iltapuku, jakkupuku tai lyhyt juhlava puku. Perinteinen akateeminen juhlaväri on musta, mutta nykyään myös värikkäät puvut ovat yleistyneet. Vastaväittäjän ja kustoksen lisäksi karonkkaan voidaan kutsua henkilöitä, jotka ovat suoranaisesti vaikuttaneet myönteisesti väitöskirjan tekemiseen ja valmistumiseen.

Istumajärjestys

Väitellyt on illan isäntä tai emäntä. Vastaväittelijä on kunniavieras. Kunniavieraan paikka on väittelijän oikealla puolella. Jos väitöstilaisuudessa on ollut kaksi vastaväittäjää, sijoitetaan heidät väitelteen molemmille puolille. Kustos istuu väittelijän vasemmalla puolella, tai jos vastaväittäjiä on kaksi, väittelijää vastapäätä. Hänen jälkeensä tulevat muut vieraat, yleensä akateemisten saavutusten järjestyksessä. Jos väittelijän puoliso on mukana karonkassa, hän on yleensä sijoitettuna vastaväittäjää vastapäätä.

Ohjelma

Väitellyt tarjoaa karonkassa ruokaa, juomaa ja mahdollisesti myös ohjelmaa. Aluksi väitellyt (tai hänen puolisonsa) toivottaa läsnäolijat tervetulleiksi ennen ruokailun aloittamista. Puheet pidetään yleensä pääruuan jälkeen ennen jälkiruokaa/kahvia. Puheiden pitämisen aloittaa väittelijä, joka kiittää ensin vastaväittelijää ja kustosta ja tämän jälkeen itse arvioimassaan tärkeysjärjestyksessä niitä henkilöitä, jotka ovat

suoranaisesti auttaneet häntä väitöskirjatyön tekemisessä. Vieras siirtyy kiitosjärjestyksessä sitä kauemmas järjestyksen loppupäähän, mitä henkilökohtaisempi suhde hänellä on väitelleeseen. Kiitetyt vastaavat vastauspuheessa väittelijälle siinä järjestyksessä kuin väittelijä kiitti heitä. Väittelijä kuuntelee puheet istualtaan.

11. TODISTUKSET

Todistusta lisensiaatin tai tohtorin tutkinnosta on haettava kirjallisesti, ja lomake on saatavilla tiedekunnan kansliasta tai osoitteesta

<http://www.ulapland.fi/loader.aspx?id=549c46c9-9131-42a7-a7e4-4d161845dd1c>

Tutkintotodistuslomake toimitetaan täytettynä tiedekunnan kansliaan opintosihteerille. Lisensiaatin tutkinnosta annettavaan todistukseen kirjoitetaan tutkinnon pääaine, lisensiaatintutkimuksesta annettu arvolause ja maininta tutkintoon sisältyvästä sivuaineesta arvosanoineen. Tohtorin tutkintotodistukseen kirjoitetaan mahdollisesti suoritettu lisensiaatin tutkinto, väitöskirjan nimi ja väitöskirjasta annettu arvosana sekä tieteenala, johon väitöskirja aiheeltaan kuuluu.

12. PROMOOTIO

Promootio on akateemisen työn korkein juhla, jonka viettäminen periytyy aina 1200-luvulle, aikaan, jolloin yliopistojen toiminta vakiintui. Niinpä promootioon liittyy runsaasti vanhoja perinteitä puheineen, kulkueineen, seppeleineen, miekkoineen ja latinankielisine ilmaisuineen. Promootio on ennen kaikkea maisterien ja tohtorien juhla, jossa heillä on vuosien aherruksen jälkeen mahdollisuus iloita työnsä hedelmistä. Juhlallisuudet kestävät kolme päivää huipentuen promootioaktiin, jossa tohtoriksi vihityille luovutetaan tohtorin arvon merkiksi tohtorinhattu ja miekka. Aktin jälkeen siirrytään promootiokulkueena promootiojumalanpalvelukseen ja illalla vietetään yhdessä promootioillallisia ja -tanssiaisia. Juhlavaa aktia edeltävänä päivänä on miekanhiojaiset, joissa jokainen tohtoripromovendi esittää miekkalauseen, jonka puolesta aikoo saamaansa miekkaa käyttää. Kolmantena promootiopäivänä vietetään promootiohuviretkiä, johon kuuluu perinteen mukainen vapaamuotoinen huviretki tai purjehdus. Promootioita ei järjestetä vuosittain.

Promootiossa yliopisto voi myös osoittaa erityistä kiitollisuuttaan ja kunnioitustaan tieteellisesti tai yhteiskunnallisesti ansioituneille henkilöille vihkimällä heidät kunniatohtoreiksi. Tohtoreille promootiolla on kauaskantoisempikin merkitys: vain promovoidut tohtorit voivat käyttää arvomerkkejään eli hattua ja miekkaa. Tohtorin hattu symboloi tieteellistä vapautta ja miekka on ase totuuden etsimistä ja puolustamista varten. Kasvatustieteiden tiedekunnan tohtorihatun väri on musta.